

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI
MINTAQAVIY BO‘LIMI
XORAZM MA‘MUN AKADEMIYASI**

**XORAZM MA‘MUN
AKADEMIYASI
AXBOROTNOMASI**

Axborotnoma OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrdagi 223/4-son qarori bilan biologiya, qishloq xo‘jaligi, tarix, iqtisodiyot, filologiya va arxitektura fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan

2024-5/4

**Xorazm Ma‘mun akademiyasi axborotnomasi
2006 yildan boshlab chop qilinadi**

Xiva-2024

Bosh muharrir:

Abdullayev Ikram Iskandarovich, b.f.d., prof.

Bosh muharrir o‘rinbosari:

Hasanov Shodlik Bekpo‘latovich, k.f.n., k.i.x.

Tahrir hayati:

<i>Abdullayev Ikram Iskandarovich, b.f.d., prof.</i> <i>Abdullayeva Muborak Maxmusovna, b.f.d., prof.</i> <i>Abduhalimov Bahrom Abduraximovich, t.f.d., prof.</i> <i>Agzamova Gulchexra Azizovna, t.f.d., prof.</i> <i>Aimbetov Nagmet Kalliyevich, i.f.d., akad.</i> <i>Ametov Yakub Idrisovich, d.b.n., prof.</i> <i>Babadjanov Xushnut, f.f.n., prof.</i> <i>Bobojonova Sayyora Xushnudovna, b.f.n., dos.</i> <i>Bekchanov Davron Jumanazarovich, k.f.d.</i> <i>Buriyev Xasan Chutbayevich, b.f.d., prof.</i> <i>Gandjayeva Lola Atanazarovna, b.f.d., k.i.x.</i> <i>Davletov Sanjar Rajabovich, tar.f.d.</i> <i>Durdiyeva Gavhar Salayevna, arx.f.d.</i> <i>Ibragimov Baxtiyor To‘laganovich, k.f.d., akad.</i> <i>Izzatullayev Zuvayd, b.f.d., prof.</i> <i>Ismailov Is‘haqjon Otabayevich, f.f.n., dos.</i> <i>Jumaniyozov Zoxid Otabayevich, f.f.n., dos.</i> <i>Jumanov Murat Arepbayevich, d.b.n., prof.</i> <i>Kadirova Shaxnoza Abduxalilovna, k.f.d., prof.</i> <i>Qalandarov Nazimxon Nazirovich, b.f.f.d., k.i.x.</i> <i>Karabayev Ikramjan Turayevich, q/x.f.d., prof.</i> <i>Karimov Ulug‘bek Temirbayevich, DSc</i> <i>Kurbanbayev Ilhom Jumanazarovich, b.f.d., prof.</i> <i>Kurbanova Saida Bekchanovna, f.f.n., dos.</i> <i>Qutliyev Uchqun Otoboyevich, f-m.f.d.</i> <i>Lamers Jon, q/x.f.d., prof.</i> <i>Maykl S. Enjel, b.f.d., prof.</i> <i>Maxmudov Raufjon Baxodirovich, f.f.d., k.i.x.</i> <i>Mirzayev Sirojiddin Zayniyevich, f-m.f.d., prof.</i> <i>Mirzayeva Gulnara Saidarifovna, b.f.d.</i>	<i>Pazilov Abduvayeit, b.f.d., prof.</i> <i>Razzaqova Surayyo Razzoqovna, k.f.f.d., dos.</i> <i>Ramatov Bakmat Zaripovich, q/x.f.n., dos.</i> <i>Raximov Raxim Atajanovich, t.f.d., prof.</i> <i>Raximov Matnazar Shomurotovich, b.f.d., prof.</i> <i>Raximova Go‘zal Yuldashovna, f.f.f.d., dos.</i> <i>Ro‘zmetov Baxtiyar, i.f.d., prof.</i> <i>Ro‘zmetov Dilshod Ro‘zimboyevich, g.f.n., k.i.x.</i> <i>Sadullayev Azimboy, f-m.f.d., akad.</i> <i>Salayev San‘atbek Komilovich, i.f.d., prof.</i> <i>Saparbayeva Gulandam Masharipovna, f.f.f.d.</i> <i>Saparov Kalandar Abdullayevich, b.f.d., prof.</i> <i>Safarov Alisher Karimdjaniyevich, b.f.d., dos.</i> <i>Sirojov Oybek Ochilovich, s.f.d., prof.</i> <i>Sobitov O‘lmasboy Tojxmedovich, b.f.f.d., k.i.x.</i> <i>Sotipov Goyipnazar, q/x.f.d., prof.</i> <i>Tojibayev Komiljon Sharobidinovich, b.f.d., akad.</i> <i>Xolliyev Askar Ergashevich, b.f.d., prof.</i> <i>Xolmatov Baxtiyor Rustamovich, b.f.d.</i> <i>Cho‘ponov Otanazar Otojonovich, f.f.d., dos.</i> <i>Shakarboyev Erkin Berdikulovich, b.f.d., prof.</i> <i>Ermatova Jamila Ismailovna, f.f.n., dos.</i> <i>Eshchanov Ruzumboy Abdullayevich, b.f.d., prof.</i> <i>O‘razboyev G‘ayrat O‘razaliyevich, f-m.f.d.</i> <i>O‘rozboyev Abdulla Durdiyevich, f.f.d.</i> <i>Hajiyeva Maqsuda Sultonovna, fal.f.d.</i> <i>Hasanov Shodlik Bekpo‘latovich, k.f.n., k.i.x.</i> <i>Xudayberganova Durdona Sidiqovna, f.f.d.</i> <i>Xudoyberganov Oybek Ikromovich, PhD, k.i.x.</i>
---	---

Xorazm Ma‘mun akademiyasi axborotnomasi: ilmiy jurnal.-№5/4 (114), Xorazm Ma‘mun akademiyasi, 2024 y. – 565 b. – Bosma nashrning elektron varianti - <http://mamun.uz/uz/page/56>

ISSN 2091-573 X

Muassis: O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi mintaqaviy bo‘limi – Xorazm Ma‘mun akademiyasi

Gulomova R. Do canadians curse? Sociolinguistic analysis	150
Hamrayeva Ch.N. Lingvomadaniyatshunoslikda "Konsept" terminining o'zni va ahamiyati	154
Ibadullayev B. Fransuz tarixiy antroponimlari qo'yilishidagi motivlar	156
Ibragimova G.M. Ingliz badiiy asarlari matnida parentetik vositalarning ekspressiv vazifasi	159
Ibragimova Sh.B. Actual problems of typological linguistics	162
Ibraximova I.B. Lisoniy identiklik tadqiqot obyekti sifatida	164
Ikramova A.A. Neologizmlarni chet tillini o'qitishda qo'llash nazariyasi	167
Ikromova G. Individual neologizmlar badiiy asarda tasviriy vosita sifatida	169
Imamova G.T. O'zbek tilidagi modal so'zlarning ma'no xususiyatlari va uslubiy xoslanishi	171
Ilkhomova Sh., Khodjiyeva U. Adequacy and equivalency issues in translation	174
Inog'omjonova R.R. Ilmiy va texnik tarjima xususiyatlari	177
Ismatullayeva N.R., Kayumova M.M. Falsafiy matnlar: interpretatsiya va tarjima	180
Ismoilova O.I. Plesionimiya kategoriyasi zamonaviy tilshunoslikda	183
Jamolatdinova L.R., Razzokova N.B. Cognitive significance of phrasemes in the uzbek language	185
Jo'rayeva G.X. Antroposentrik metaforalarning lingvomadaniy tahlili	188
Jo'rayeva M., Igamuratova D. Topishmoqli ehtaklarda sinov motivi	190
Jumanyazova M.X. Xorazm vohasi maqollari umumturkiy tafakkur in'ikosi sifatida	194
Jumaqulova Sh.Q. Ingliz tili misolida frazeologik birliklar turlari	196
Juraeva N.K., Uralova O.P. Comparative analysis of hydronym terms in english and uzbek languages	198
Jurayeva Z.Q., Tadjibayeva A.E. Relevance of studying the main characteristics of synonyms and antonyms	200
Kamalova D.A. The phenomenon of homonymy in english phonetic terminology	202
Karibayeva M.D., Bazarbayeva A. The influence of the local dialects on the development of american english	205
Kasimova A.N. Tarjimada uslubga oid transformatsiyalar qo'llanilishi va tahliliy mulohazalar tafsiloti	207
Kattaboyeva D.K. Types of the predicate in uzbek and english languages	210
Kaxorova N.N. Corpus-based study of modality	213
Khamroev U.S. The influence of lexicographic means on the formation of modern diplomatic terminology in english and russian languages	214
Khudaybergenova G.Sh. Linguistic study of paremias in english and uzbek languages	218
Komilova N.Kh. Linguistic study of the category of adjectives in english and uzbek artistic texts	221
Kuchkarova M., Rasulmuxamedova D.Z. The peculiarities of juvenile literature	223
Kurbanova N. R., Xamdanova M.A. Jean Rhys as a pioneer in english postmodernism	225
Kurbanova Sh.A. Turli tizimli tillarda "Til/tongue" konsepti nominativ kognitiv maydoni birliklarining lingvikognitiv, lingvomadaniy va sotsiopragmatik jihatlari	227
Mamajonov M.Yu. Ishtirokchilar xususiyatlariga ko'ra muloqotning psixolingvistik tasnifi	230
Mamarizaeva F.Z. Sinekdoxa asosidagi ma'no ko'chishlarining badiiy matnda aks ettirilishi va tarjimada ifodalanishi	231
Mamatova N.A. Emerging patterns in the development of medical terms in english	234
Maqsudova Sh. Ingliz va o'zbek tillarida xarakterni ifodalovchi frazeologik birliklarning lingvomadaniy tahlili	236
Masharipova R., Maxmudov R. O'zbek va fransuz tillarida "hayvon" tushunchasini paremiologik verbalizatsiya qilish xususiyatlari	239
Matkarimova Sh.H. Semantik munosabatlar	241
Matmurotova U. Badiiy adabiyot tarjimada stilistik tahlil elementlari	244
Matrizayeva S.A. "Hibat-ul haqoyiq" da oyat va hadislarining she'riy bayoni	246
Matyoqubova T.R. Vatan taqdiri va istiqbolini kuylagan shoir	248
Maxmudov R., Ahmedova B. Ogahiyning "Gulshani davlat" asari leksikasidagi rus tili orqali kirib kelgan ayrim o'zlashma so'zlar tahlili	251
Maxmudova Z.M. "Yig'i" umumiy semali holat fe'llarining o'zbek tili izohli lug'atida berilishi	254
Mengniyozova Z.A., Yoqubov J. Inson intellektual qobiliyatini lingvistik baholashning tuzilishi	257
Mirzayeva M.U. Denov tumanidagi ayrim etnotoponimlar tadqiqi	259
Muminova N. Temuriyozda antroponimlarini o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari	261
Muxammadiyeva M. "Rohati dil"da chumchuq obrazining badiiy talqini	264
Narxodjayeva X.Sh., Ismatova J. O'zbek rasmiy muloqotning o'rganilishi	267
Nazarov Q. Maqollar orqali yashirin axborotning ifodalanishi	269
Niyazova M.X., Kushaeva F.A. Interpretation of educational and social problems in the novel Oliver Twist by Charles Dickens	271
Nizomova T.J. Functional-stylistic features of legal texts in English	273
Norbaboyeva M.T. Isajon Sulton hikoyalarida yetimlik motivining postmodernistik talqini	276
Norboyeva M.B., Uralova O.P. Ingliz taom nomlarining etimologiyasi	278
Normamatova D.T. Interrogatives in speech acts and their pragmatic meaning	280
Normurodova Z. O'zbek tilida epitetlar va ularda baho munosabati	282
Normurodova O.B. Badiiy tarjimada metaforalarni tarjima qilish bo'yicha turli xil yondashuvlar	285
Nuraliyeva G., Ubaydullayeva S.S., Xolmurotova G. False friends of the translator	287
Nuritdinova Sh.X. Nemis tilida leksikaga yo'naltirilgan mashqlar va ularning tipologiyasi	290
Ochilova M.R. Musiqa va raqs sohasida qo'llaniladigan	294

MUSIQA VA RAQS SOHASIDA QO'LLANILADIGAN
M.R.Ochilova, dots., Buxoro davlat universiteti, Buxoro

Annotatsiya. Ushbu maqolada musiqa va raqs sohasida qo'llaniladigan terminlarning inglizcha-o'zbekcha lug'atini yaratishning lingvistik asoslari asoslab berilgan. Elektron lug'atlarni yaratishning texnik asoslari, qog'oz versiyadagi lug'atlardan afzalligi va terminlarni lug'atda berishning turli usullari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Elektron lug'at, musiqa va raqs sohasidagi terminlar, elektron axborot baza, semantik ma'no

Аннотация. В данной статье представлены лингвистические основы создания англо-узбекского словаря терминов, используемых в сфере музыки и танца. Анализируются технические основы создания электронных словарей, их преимущества перед бумажными словарями, различные способы приведения терминов в словарь.

Ключевые слова: Электронный словарь, термины в области музыки и танца, электронная база данных, семантическое значение

Abstract. This article presents the linguistic basis of creating an English-Uzbek dictionary of terms used in the field of music and dance. The technical basis of creating electronic dictionaries, their advantages over paper dictionaries, and different ways of giving terms in the dictionary are analyzed.

Key words: Electronic dictionary, terms in the field of music and dance, electronic database, semantic meaning

Kirish. Yillar davomida yangi terminlarning shakllanishining asosiy usullarini tasniflashga harakat qilindi. Ushbu tadqiqotlar natijalarini umumlashtirib, quyidagi asosiy usullarni ajratib ko'rsatish mumkin:

1) semantik (ko'p ishlatiladigan tilning so'zi yoki iborasini atama sifatida ishlatish, unga yangi ma'no berish). Taqqoslash:

ingliz tilida *advance* - o'zbek tilida *oldinga siljish*,

ingliz tilida *retire* – o'zbek tilida *nafaqaga chiqmoq*.

Termin yaratishning semantik usuli eng keng tarqalgan, bundan tashqari, bunday atamalar yangi bilim sohalari va inson faoliyati sohalari tushunchalarini belgilash uchun shakllanayotgan terminologiyada eng muhim o'rinni egallaydi.

2) morfologik (affikslash, birikmalash yo'li bilan yangi termin yaratish). Taqqoslash:

ingliz tilida *danceable* – o'zbek tilida *raqsga tusha oladigan*

ingliz tilida *dancegoer* – o'zbek tilida *raqs kursiga qatnashuvchi*

3) sintaktik (terminologik so'z birikmalar).

Taqqoslash:

ingliz tilida *dance hall* – o'zbek tilida *raqs zali*

ingliz tilida *dance card* – o'zbek tilida *raqs kartasi* (raqqosaning ismlari qayd etilgan karta)

4) boshqa tillardan o'zlashtirilgan so'zlar

Fransuz tilida *moulinet* – o'zbek tilida "tez aylanish".

Adabiyotlar tahlili. Raqslarni tasniflashda R.D. Batchelor tomonidan to'rtta raqs guruhini aniqlagan:

-qo'rg'onning harakatlariga taqlid qilib qurilgan raqslar;

-tanani asta-sekin oldinga va orqaga egib bajariladigan dumaloq raqslar;

- ijrochilar oldinga va orqaga chayqaladigan raqslar;

-birinchi uch guruhning harakatlariga qurilgan raqslar"

Amerikalik tadqiqotchi R.Kraus raqslarni tasniflashda ishtirokchilarning tarkibi, maqsadi, ma'nosi va raqs lug'atiga e'tibor bergan. Shunga ko'ra, u beshta raqs guruhini aniqladi: balet; zamonaviy raqs; ijtimoiy raqs; sahna raqsi; xalq raqsi. L. Grove raqslarni 3 guruhga ajratadi: majoziy yoki poetik; tasviriy; ritual, marosimiy [1]. Zamonaviy psixologik maktablarda "maxfiy raqslar", "oqimli raqslar", "sehrli raqslar" insonning chuqur ichki imkoniyatlarini ochish, o'rganish va o'zlashtirishga mo'ljallangan "sehrli raqslar" qayta tiklanmoqda [2].

Tahlil va metodlar. Elektron lug'at yaratishda quyidagilar e'tiborga olinadi:

1) **Lug'atda fe'l-terminlar harakat nomi shaklida va ot-terminlar keltiriladi.**

Ingliz tili so'z boyligini boyitish yo'li konversiya - grammatik xususiyatlarini o'zgartirib, so'z yasash usuli. Amalda biz konversiya deganda faqat fe'ldan ot yasashga nisbatan va aksincha tushunishimiz mumkin. Ot va fe'lning o'zgarishi inglizcha so'z yasashning o'ziga xos xususiyatlaridan biridir. Ingliz tilining raqs terminologiyasida ko'p sonli otlar fe'l-o'zakdan shakllanish modeliga muvofiq.

Dance - “a series of movements and steps that match the speed and rhythm of music” [3];

hop - “a short jump on one leg” [4];

tap - “quick light blow” [5];

walk - “style of walking in the dance” [6].

Termin yasalishining faol usullaridan biri fe'llardan post bo'g'inli so'z birikmalariga o'tish yo'li bilan ot yasalishidir:

to step up - step-up

to lead down - lead down

to cast off - cast off

to cast over - cast over

N>V modeli bo'yicha qisqartmalar konversiya qilish uchun asos bo'lib ham xizmat qilishi mumkin:

Commence - to commence (raqsda harakatni boshlash yoki burilish).

2) Lug'atda terminlarning polisemantik ma'nolari ham keltiriladi.

Raq terminologiyasida ko'p ma'nolilik polisemantik atamalarning funktsional jihatdan bir-biridan farq qiladigan uchta guruhini ifodalaydi:

1) tarmoqlararo (umumiy tashqi shaklga ega bo'lgan va ma'nolarining to'liq mos kelmasligi bilan tavsiflangan atamalar).

O'zbek tilida *harakat* (raqsda) - oldinga va orqaga harakat - ingliz tilida *movement*,

O'zbek tilida *harakat* (texnik atama) - vagonning pastki yurish moslamasi, kuzovsiz vagon tizimi - ingliz tilida *running gear*,

O'zbek tilida *harakat* (eskirgan, kortej nomi) - kortej - ingliz tilida *procession*,

O'zbek tilida *harakat* (o'yinda) - o'yinchining navbatdagi chiqishi (shaxmatda, kartalarda) - ingliz tilida *move, turn*;

2) toifalararo (bir terminologik tizim doirasida faoliyat yurituvchi atamalar).

Ingliz tilida *set* – o'zbek tilida 1) kvadril yoki mamlakat raqsi figuralari; 2) qator, ketma-ketlik (fazoda ketma-ketlikni tashkil etuvchi ob'ektlar - qadamlar ketma-ketligi – *set of steps*) 3) (f.) raqsda joyni belgilash (*set the place*) 4) (f.) ma'lum bir yo'nalishda harakatlanish (*to set*)

3) konstruktiv element sifatida ko'p qiymatli komponentni o'z ichiga olgan kombinatsiyalar.

O'zbek tilida *raqsda qadam* - ingliz tilida *dance step*,

O'zbek tilida *vint burami* - ingliz tilida *screw pitch*,

O'zbek tilida *oldinga qadam* - ingliz tilida *advance over*,

O'zbek tilida *shimming tor qismi* - ingliz tilida *the trousers are tight in the seat*.

Terminlarning ko'p ma'noliligi ularni to'g'ri tushunishga imkon bermaydi. Odatda atama kontekstga muhtoj emasligi aytiladi, chunki u kontekstsiz tushunarli bo'lishi kerak, ammo bu qoidani mutlaqlashtirib bo'lmaydi, chunki terminologiyada bo'lgani kabi, kontekst ham muhimdir. Bu, ayniqsa, toifali noaniqlik deb ataladigan atama toifalari uchun to'g'ri keladi, uni bartaraf etishning haqiqiy yo'li har doim adabiyotdagi kontekst yoki tasniflash tizimidagi bu turli xil atamalarning turli o'rni bilan ta'minlanadi. Zamonaviy lug'atlarni yaratishda polisemiya qoidalarini berish, kontekstual ma'noni aniqlash birmuncha qiyinchiliklar tug'diradi, terminologiyadagi noaniqlik jarayoni juda faolligini hisobga olgan holda, so'zlarning leksik o'zgarishlariga uchrashi qoidalariga rioya qilgan holda berish talab etiladi. Elektron lug'atlarning afzalligi so'zlarning ko'p ma'nosini bera olishidadir. Biz o'rganayotgan raqs terminologiyasida "ikkilamchi noaniqlik" deb ataladigan atamalarning mavjudligini kuzatishimiz mumkin va ularning lug'atlarda berilish imkoniyatlarini tahlil qilamiz.

3) Lug'atda bosh so'zning faqat san'at va raqs sohasida qo'llaniladigan terminlarning omonimlari ham keltiriladi, bu holda, omonomik so'z boshqa sohaga daxldor sememalar ham bo'lishi mumkin.

Elektron lug'atlarni yaratishda lug'atning omonimik ma'nosini ham hisobga olish muhimdir. Raqs va san'atning o'rganilayotgan terminologik sohasi ham omonimiya bilan tavsiflanadi - "ma'no jihatidan farq qiluvchi ikki yoki undan ortiq til birliklarining fonetik jihatdan mos kelishi" [7]. Leksik omonimiyaning turli shakllari, shuningdek, tilning boshqa darajalarida (fonetik va morfologik) unga bog'liq hodisalar ma'lum. To'liq leksik omonimiya - bir gap bo'lagiga mansub so'zlarning mos kelishi. Omonimlarning soni va semantik salmog'iga ko'ra, ayniqsa, ikkita turkum ajratiladi: a) omonimlar-otlar va b) omonimlar-fe'llar.

4) Elektron lug'atlarda raqs va san'atga doir terminlarning sinonimlari ham kiritiladi.

Standartlashtirilgan terminologiyada sinonimlar muammosi "savollar savoli" deb hisoblanadi [8].

Ba'zilar sinonimiya jarayonini nomaqbul deb hisoblaydilar va har bir atama faqat bitta ma'noga ega bo'lishi kerak, deb hisoblaydilar, boshqalari esa sinonim (shu jumladan xorijiy) ma'lum afzalliklarga ega degan fikrda. So'zlarni o'zlashtirish jarayoni keng tarqalgan, shuning uchun ko'pincha bir xil so'zlar

(ulardan biri o'zlashtirilgan) bir xil ma'noga ega. Masalan, fransuz tilidan hosil bo'lgan inglizcha *infant* so'zi unga ekvivalent *child* - kichik bolaga mos keladi. Shunga ko'ra, *infant* va *child* sinonimdir. Raqs terminologiyasida chet tilidan kirib kelgan sinonimik terminlar mavjud: frantsuzcha o'zlashgan *pas chasse* (qadam) inglizcha *glide* ga teng, inglizcha *kick* "tepish" va "kik" degan ma'noni anglatadi; *hook turn* - "raqsda aylanish, oyoq bilan ilgak qilish" va "burilish-ilgak"; *set* - "raqsda shakllanish" va "to'plam"; *step* - "harakat" va "qadam".

5) **Leksikografik ma'no terminning semantic strukturasi asosida beriladi.**

Raqs terminologiyasida sintaktik sinonimlarning ikki guruhi aniqlangan: 1) "terminning to'liq shakli – terminning qisqa shakli" sinonimik moslashuvi: *walk va dance walk* – "bir qadam oldinga olg'a borish", *step va setting step* - "qadam" va "qadam tashlash", 2) sinonimik moslashuv "so'z birikmasi – so'z birikmasi": *drive walk va inside turn* - ichkariga, "ichki burilish"; *chicken walk va outside turn* - "tashqi burilish", *chaîne turn va free spin* - raqqosalar o'rinlarini almashtiradigan, bir yoki boshqa qo'lni navbat bilan beradigan dumaloq raqsga o'xshash figura; *strip the willow - right (left) hand across* - oldinga siljish, raqqoslar navbatma-navbat chap yoki o'ng qo'llarini olishganda; *leading couple - first couple* – yetakchi juftlik; *chasse - slip step* - sirpanish qadam (*chasse* - oldinga siljish, oyoq, go'yo, ikkinchisiga egilib, sakraganda bog'lanadi).

Tilshunoslikda, V.P.Danilenkoning so'zlariga ko'ra, termini shakllantirishning ikkita eng keng tarqalgan lingvistik usuli mavjud: 1) leksik qisqartirish: a) so'z yoki iborani tushirib qoldirish; b) so'z birikmasini iboraning tarkibiy qismlaridan biriga tegishli so'z bilan almashtirish; 2) so'z yasashda (so'z yasash, abbreviatsiya) qisqartmalardan foydalanish [9]. Raqs terminologiyasida asl so'z birikmasining so'zlaridan birini olib tashlash natijasida olingan quyidagi shakllanishlar aniqlanadi:

6) **Elektron lug'atlarda san'at va raqsga xos terminlarning antonimlari (qarama-qarshi ma'nolari) ham beriladi.**

Antonimiya hodisasini tasvirlash uchun biz raqs terminologiyasidan misollar keltiramiz, xususan:
- "*cast off*" (tashqi burilish bilan joyga qaytish) va "*cross over*" (qarama-qarshi turgan sherikning joyiga o'tish),

- "*back-to-back*" (raqsda orqaga joylashish) va "*face-to-face*" (raqsda bir-biriga qaragan holat),

- "*bottom of set*" (qator oxiri) va "*top of set*" (raqs qatorining boshi),

- "*clockwise/natural turn*" (soat yo'nalishi bo'yicha harakatlanish) va "*anticlockwise/reverse turn*" (soat miliga teskari harakat),

- "*inside turn*" (ichki burilish) va "*outside turn*" (tashqi burilish).

7) **Bosh so'zdan keyin uning etimologiyasi bo'yicha ma'lumot berish ma'qul deb topildi.**

Tarixiy raqsga *balance* - bu bir oyoqdan ikkinchisiga qadam tashlash, yarim barmoqlarda ko'tarish va tanani egish bilan raqs harakati. *Balance* (frantsuzcha "muvozanat" dan) *pas grave* (frantsuzcha "pas" "qadam", "grave" "og'ir", "sekin" so'zlaridan) qo'shilgan holda *balance menuet* so'z birikmasi yaraldi. O'rta asrlarda paydo bo'lgan bir qator nomlar uzoq vaqt davomida bal raqslari lug'atiga kirdi. Ulardan harakatlar qanday o'zgartirinishini, bir xil atama turli davrlarda turli harakatlarni bildirish uchun qanday xizmat qilganini, ba'zida ma'lum bir o'xshashlikni kuzatish mumkin.

Xulosa. Inglizcha-o'zbekcha elektron lug'atini yaratish uchun lingvistik baza yaratish darkor. Buning uchun mavjud so'zlar excel faylda jamlanadi. O'zbek va ingliz xalqiga xos, ya'ni milliy-madaniyatini o'zida yaqqol namoyon etadigan musiqa va raqs harakatlari orqali marosim, to'ylarda urf-odatlarini, turmush tarsi, ruhiy kechinmalarini ifoda etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Карабанова С.Ф. Танцы малых народов юга Дальнего Востока СССР как историко-этнографический источник. - М., 1979. – С.33-35.
2. Эндрюс Т. Магия танца. Ваше тело как инструмент силы. - М., 1996.
3. Oxford Advanced Learner's Dictionary of current English 1995. – P.292
4. Oxford Advanced Learner's Dictionary of current English 1995. – P.573
5. Oxford Advanced Learner's Dictionary of current English 1995. – P.1221
6. Oxford Advanced Learner's Dictionary of current English 1995. – P.1337
7. Головин Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах: Учебное пособие/Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю. - М., 1987. – С.51.
8. Даниленко В.П. Лингвистические требования к стандартизируемой терминологии//Терминология и норма (О языке терминологических стандартов). - М., 1972. - С.11.
9. Даниленко В.П. Русская терминология: Опыт лингвистического описания. - М., 1977. – С.183-188.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI
MINTAQAVIY BO‘LIMI
XORAZM MA‘MUN AKADEMIYASI

XORAZM MA‘MUN AKADEMIYASI
AXBOROTNOMASI

№5/4 (114)
2024 y., may

O‘zbekcha matn muharriri:
Ruscha matn muharriri:
Inglizcha matn muharriri:
Musahhih:
Texnik muharrir:

Ro‘zmetov Dilshod
Hasanov Shodlik
Xamrayev Nurbek, Lamers Jon
O‘rozboyev Abdulla
Shomurodov Jur‘at

“Xorazm Ma‘mun akademiyasi axborotnomasi” O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi Xorazm viloyat boshqarmasida ro‘yxatdan o‘tgan. Guvoxnoma № 13-023

Terishga berildi: 06.05.2024
Bosishga ruxsat etildi: 15.05.2024.
Qog‘oz bichimi: 60x84 1/8. Adadi 70.
Hajmi 31.0 b.t. Buyurtma: № 5-T

Xorazm Ma‘mun akademiyasi noshirlik bo‘limi
220900, Xiva, Markaz-1
Tel/faks: (0 362) 226-20-28
E-mail: mamun-axborotnoma@academy.uz
xma_axborotnomasi@mail.ru

(+998) 97-458-28-18